

8de Marts 1856 er der givet Anvisning til, at der af Skolefondene kan ydes Hjælp til fattige Skolekommuner. Efter Lovforslaget vilde en saadan Hjælp kunne ydes ogsaa til ikke fattige Skolekommuner, for saa vidt det gjaldt om at hjælpe dem over Gjennemførelsen af Lovens Bestemmelser om Indretningen af nye Skoler, og dersom jeg ikke har forstaaet Udbalgets Vndringsforslag feilt, er nøiagtig det Samme Meningen med Forslaget under Nr. 15 2det Stykke. Der er altsaa en Forskjel mellem, hvad Lovforslaget og tillige Udvalget nu foreslaar, sammenlignet med den nuværende Tilstand, den Forskjel nemlig, at medens hidtil Skolefondenes Bidrag til de enkelte Skolekommuner har været indskrænket til de fattige Kommuner, saa er det nu tilstedeligt at yde Bidrag uden Hensyn til Kommunernes Trang. Det er aldeles umuligt at beregne, om og i hvilket Maal denne Forandring vil virke, og jeg tvivler ikke om, at denne Bestemmelse vil blive bragt til Anvendelse paa meget forskjellig Maade i de forskjellige Skoleraadskredse. Jeg tror, at der er ikke saa Skoleraadskredse her i Landet, hvor man ikke vil finde nogen særlig Opfordring til at støtte Skolekommunerne af Skolefonden, hvortilmod der ganske vist er andre Skoleraadskredse, om hvilke dette ikke kan siges, hvor der tværtimod kunde være en stor Opfordring dertil. Jeg drister mig ikke til for mit Bedkommende at fremsætte endog et blot rent overfladisk Skjøn over, i hvilket Maal denne Bemyndigelse vil blive brugt, og kan altsaa heller ikke have nogen Mening om, hvilke Udgifter Deltagelsen med en Halvdel i denne Hjælp for Statskassens Bedkommende vil have. Jeg har maattet indskrænke mig til at regne med de nogenledes sikkert givne Faktorer, og jeg maa selvsølgelig overlade til det ærede Thing og Hver især at danne sig en Mening om, i hvilket Omfang den af mig sidstnævnte Bestemmelse i Lovforslaget og i Udvalgets Forslag kan antages at ville blive benyttet. Jeg tror med temmelig Bestemthed at kunne sige, at Bestemmelsen i Lov af 8de Marts 1856 kun er bleven anvendt i et meget ringe Omfang. Den beregnelige Merudgift for Statskassen vil altsaa, naar Udvalgets Forslag ogsaa til § 21 bliver vedtaget, være omtrent en halv Million mere end den nuværende efter Loven af 8de Marts 1856, og den vil være godt 150,000 Kr. mere, end det af Regjeringen forelagte Lovforslag har forudsat. Det er altsaa korrekt betegnet den finansielle Betydning ligeover for Statskassen af Lovforslaget og af Udvalgets Vndringsforslag. En saadan Merudgift af $\frac{1}{2}$ Million forekommer det mig ikke, at der kan være Betænkelighed ved at gaa ind paa for Statskassens Bedkommende, naar man ser hen til Statskassens Billaar overhoved; men det er dog ikke saa meget det, jeg har havt for Øie, som jeg har for Øie det i mine Tanker Store og Betydningsfulde, der skulde naas igjennem en Reform af Almuefole-

væsenet paa Grundlag af Forordningen af 1814. Det forekommer mig, at, naar noget saa Betydeligt kunde naas, saa var der al Anledning til at træde i langt høiere Grad hjælpende til fra Statens Side, end der hidtil har været Anledning til, og det forekommer mig, som ogsaa den ærede Ridsfører har gjort gjældende, at ogsaa Hensynet til de Offre, som en saadan Reform af Almuefolevæsenet paalægger de enkelte Kommuner, gjør det fuldt forsaarligt, at Staten tager sin Part med af den betydelige Merudgift, som hele Reformen medfører. Jeg har altsaa ikke fundet nogen Betænkelighed ved for saavidt at gaa ind paa enten Lovforslaget, som det blev forelagt af min ærede Kollega — hvilket er en Selvsølge — eller ved at gaa ind paa de Vndringsforslag, der ere stillede af Udvalget.

Finantsministeren er jo ikke som saadan Børge for de større eller mindre Kommuner, deres finansielle Forhold ere jo ikke ham særligt vedkommende; men jeg kan dog ikke tilbageholde ogsaa et Par Bemærkninger om, hvorledes disse Kommuners Billaar ville blive, naar Lovforslaget vedtages med de af Udvalget foreslaaede Vndringer. Hvad først Skoleraadskredsene angaar, udfordres der en temmelig omstændelig Beregning for at komme paa det Nene med, hvorledes Forholdene ville komme til at stille sig for hver enkelt Kreds, idet den Fordeling af Statskassens Tilskud til Alderstillingene, som Udvalget har foreslaaet, jo vil bringe dette Tilskud til at flyde ud i Skoleraadskredsene efter et ganske andet Maal end hidtil. Hidtil har det været nøiagtigt i Forhold til Hartkornet; for Fremtiden vil det blive efter et ganske andet Maal. Det forekommer mig nu, at det i alt Fald for den Overfigt, jeg har ønsket at faae, kan være tilstrækkeligt at betragte samtlige Skoleraadskredse som en samlet Helhed. Efter Loven af 8de Marts 1856 paahviler der jo Skoleraadskredsene en Forpligtelse til at udrede Alderstillingene til Lærerne i Kredsen til et Beløb af ikke under 8 St. pr. Lønde Hartkorn; om jeg husker ret, er Lovens Udtryk dette: en Rd. for hver 12 Lønder Hartkorn i Kredsen. Derefter har det samlede Beløb af Alderstilling udgjort omtrent 70,000 Kr., idet meget saa Kredse ere komne ud over det Minimum, som de skulle udrede; de havde fuld Frihed til at udrede Mere, og altsaa ogsaa kræve Halvdelen indbetalt af Statskassen; men jeg tror, som sagt, at det er meget saa Kredse, der ere komne ud over det Minimum af 8 St. pr. Lønde Hartkorn, som de skulle udrede. Skoleraadskredsenes hidtidige Bidrag har altsaa udgjort omtrent 4 St. pr. Lønde Hartkorn med det tilsvarende Tilskud fra Kjøbstæderne i Forhold til Folketallet ca. 35,000 Kr. Efter den Beregning, jeg før gjorde, vil den samlede Sum af Alderstillingene i Skoleraadskredsene blive 465,000 Kr., og Kredsenes Andel mellem 107—108,000 Kr. Det er altsaa tilsyneladende